

14. Щодо шляхів забезпечення оптимального розподілу фінансових ресурсів в бюджетній системі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://niss.gov.ua>.

15. Головне управління статистики у Львівській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: lv.ukrstat.gov.ua/ukr

Пушак Я.Я., Руда А.И. Совершенствование использования бюджетного потенциала региона.

Рассмотрены основные направления повышения эффективности использования бюджетного потенциала региона. Обоснован ряд предложений по активизации наполнения бюджетов регионов за счет использования имеющихся собственных используемых и незадействованных резервов.

Ключевые слова: бюджетный потенциал, эффективность использования, регион, механизм.

Pushak Y.Y., Ruda O.I. Improving the Use of the Regional Budget Potential.

The main tendencies of the improving of the efficiency of the region budget potential using are considered in the article. The authors have grounded number of suggestions towards the intensification of filling the budgets of regions by using their own available reserves both being in use and spare.

Key words: budget potential, efficiency of using, region, mechanism.

Стаття надійшла 17 жовтня 2012 р.

УДК 001.891

І.О. Ревак

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Проаналізовано низку методичних підходів щодо оцінювання результатів наукової діяльності як окремого науковця, так і наукової установи (ВНЗ), розглянуто можливості їх використання в Україні.

Ключові слова: методичні підходи, наукометричні методи, бібліометричні методи, вебметричні методи, індекс цитувань, h-індекс, імпакт-фактор.

Постановка проблеми. Бурхливий розвиток новітніх технологій ставить перед вітчизняною наукою питання створення ефективної системи продукування та комерціалізації наукових знань. Поетапне виконання послідовних завдань у неперервному ланцюжку «фундаментальні дослідження → прикладні дослідження → науково-

технологічні розробки → інноваційне виробництво» дозволить національній економіці перейти на інноваційний шлях розвитку. Наявні критичні відставання та структурні деформації наукової інфраструктури актуалізують проблему розробки нових підходів до оцінки результатів наукової діяльності та підвищення статусу науковця у суспільстві.

Сьогодні перед Україною постала проблема інтеграції академічної та університетської науки, створення наукометричної системи для оцінки ефективності наукової діяльності, стану науково-освітнього потенціалу та прогнозування української науки в цілому.

Стан дослідження. Питання належної оцінки результатів наукової роботи є предметом жвавих дискусій як серед зарубіжних, так і вітчизняних дослідників. Окремі наукові школи розробляють власні методичні підходи, пропонують різноманітні критерії оцінювання наукової діяльності, обґрунтовують концептуальні засади організації та здійснення процедури оцінювання наукової діяльності тощо. Теоретико-методичним засадам оцінки наукової роботи присвячено роботи таких відомих вчених, як Г.М. Добрава, І.В. Отодюка, М.І. Дробнохода, І.С. Катеринчука, Т.Б. Лебеда, В.М. Локтєва, А.І. Корецького, А.В. Шостака, О.Є. Варшавського та ін.

Метою написання статті є аналіз та оцінка методичних підходів щодо оцінювання результатів наукової діяльності та можливості їх застосовування в Україні.

Виклад основних положень. У науковій літературі досі не вироблено оптимальних методичних підходів або критеріїв щодо оцінювання результатів наукової діяльності, які б повною мірою врахували як доробок окремого вченого (науковця), так і статус наукової установи (організації, ВНЗ), в якій він працює.

Єдиним нормативним документом, що визначає рівень професійної підготовки наукового працівника та результативність його роботи в Україні є Положення про атестацію наукових працівників [14]. Цей документ містить основні вимоги щодо порядку проведення атестації, її періодичності та розгляду спорів з питань атестації наукових працівників. До початку даної процедури на наукового працівника, що підлягає атестації, складається характеристика, яка разом з атестаційним листом попередньої атестації подається на розгляд атестаційної комісії. На підставі поданих матеріалів, повідомлень та після їх обговорення атестаційна комісія приймає одне з таких рішень: науковий працівник або відповідає займаній посаді, або не відповідає. Загалом основна мета такого заходу – оцінити рівень професійної підготовки наукового працівника, визначити відповідність його кваліфікації

займаній посаді; виявити перспективи використання здібностей наукового працівника; визначити потребу в підвищенні кваліфікації чи професійної підготовки [4, ст. 21].

Серед вітчизняних науковців одним з перших розробників наукометричного аналізу можна вважати Доброва Г.М., який ще в 70-х рр. минулого століття зробив спробу кількісно оцінити продуктивність суб'єктів наукової праці на різних рівнях соціальних систем. Відомий вчений визначив головні наукознавчі проблеми – ефективність наукових систем, оцінка наукового потенціалу і наукова прогностика [2, с. 27]. Оцінку ефективності науки або наукових систем дослідник вважав однією з найскладніших проблем наукознавства, яку можна визначити на основі аналізу всіх показників, які характеризують діяльність наукових працівників. Для цього методи оцінки наукової діяльності Г.М. Добров згрупував за трьома підходами: економічним, наукометричним, проблемно-орієнтовним. До найважливіших показників, що характеризують економічну ефективність наукової діяльності він зачислив: кількість виданих патентів та авторських свідоцтв, чисельність і рівень підготовлених наукових кадрів, розмір капіталовкладень в науку, витрати на дослідження і розробки, показники зростання продуктивності праці. Для оцінки ефективності теоретичних досліджень вчений запропонував використовувати такі наукометричні методи, як кількість наукових публікацій у періодичних виданнях вищого гатунку та індекс цитувань. Величина останнього визначається кількістю посилань на працю або прізвище науковця в інших наукових джерелах. Проблемно-орієнтовний підхід стосувався проблеми ефективності використання наукового потенціалу відповідно до поставлених цілей, оскільки для досягнення мети необхідні не лише ресурси, але й комплексні заходи щодо планомірного розвитку всіх складових потенціалу [11; 8].

Сьогодні як окремі наукові школи, так і поодинокі дослідники намагаються запропонувати щонайкращі, на їх думку, показники оцінювання ефективності наукової роботи. Так, представники хмельницької наукової школи спробували оцінити результати науково-технічної діяльності за такими критеріями, як: новизна, значущість для науки і практики, об'єктивність, доказовість та точність. В основі даної методики закладено експертний метод, коли відомим експертам пропонується оцінити результати наукової діяльності в розрізі названих вище критеріїв за кількома показниками. Кожному показнику відповідає визначений рівень та відповідна кількість балів. Наприклад, для визначення критерію новизни за показником «Новизна результату фундаментального дослідження» пропонуються такі чотири рівні: вище світо-

вого, на рівні світових досягнень, наближається до світових досягнень, тривіальний, кожному з яких відповідає 10, 7, 5 та 1 бал відповідно. На думку розробників, підсумкове оцінювання результатів наукової діяльності є прерогативою або спеціально створеної експертної комісії, або вченої ради наукової організації-виконавця [6].

Нещодавно працівники Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького розробили власну систему рейтингових критеріїв атестації наукових співробітників – «Анкету наукового співробітника». Фахівці, на основі Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», запропонували достатньо широкий спектр критеріїв наукової діяльності під назвою «Онтологія складових наукової діяльності співробітника». Розроблені показники охоплюють усі види діяльності наукового співробітника – наукову, науково-інноваційну, науково-методичну і науково-педагогічну та враховують його кваліфікаційний потенціал. Чималою перевагою даної анкети є те, що вона повністю автоматизована і відповідає вимогам відкритості, зручності, прозорості та неможливості стороннім особам втрутитися в роботу системи. Як вважають самі розробники, дану систему рейтингових критеріїв атестації наукових співробітників можна застосовувати в інших галузевих академіях наук і використовувати її як додатковий інструментарій моніторингу продуктивності наукової і науково-інноваційної діяльності співробітників та їх відповідність займаній посаді [16].

На думку президента Академії наук вищої школи України М.І. Дробнохода, Україні слід відмовитися від некритичного застосування формальних показників, таких як кількість захищених дисертацій, наукових співробітників тощо, оскільки фаховий рівень науковців, дисертацій та публікацій може суттєво різнитися. Професор переконаний, що єдиним критерієм оцінки в науці є думка сформованого наукового середовища, а кількісними показниками, що визначатимуть міжнародний науковий статус установи та її конкурентоспроможність можуть бути: публікації в провідних фахових міжнародних виданнях та посилення на ці публікації; доповіді на міжнародних конференціях; отримані міжнародні гранти на проведення наукових та технологічних розробок; участь у міжнародних наукових програмах та ін. [3].

Зарубіжні та вітчизняні науковці намагаються оцінити ефективність наукової діяльності вчених, наукових установ, освітніх закладів на основі бібліометричного аналізу наукових досліджень. Цей метод базується на аналізі бібліографічних посилань на наукові публікації, що знаходяться у всесвітньовідомій американській базі даних *Science Citation Index (SCI)* та нідерландській *Scopus*. Причому база даних

Scopus представлена видавничою корпорацією *Elsevier* як найбільша в світі універсальна реферативна база даних з можливостями відстеження наукової цитованості публікацій [18].

Науковці НАН України переконані, що оцінювання результатів наукової діяльності виконавців значною мірою залежать від їх участі у міжнародних проєктах, програмах чи виконанні міжнародних грантів, а також від показника загальноновизнаних у світовій практиці індексів – цитування, Хірша (*h*-індекс) та імпаکت-фактора.

Індекс цитувань ввів американський вчений Ю. Гарфілд, він широко розповсюджений у світовій науковій спільноті з метою визначення впливу окремого вченого або наукової організації на світову науку загалом та якість виконаних робіт зокрема. Значною мірою цей показник залежить від галузі науки, напрямів наукових досліджень, кількості науковців, які вивчають певну проблему тощо. За допомогою спеціальних модулів бази *Web of Science* (реферативно-бібліографічної бази даних Інституту наукової інформації США) розраховуються кілька індексів цитувань, наприклад: індекс цитування з природничих і точних наук, індекс цитування з соціологічних наук, індекс цитування з мистецтвознавства та гуманітарних наук. Загалом більшість вчених схиляється до думки, що індекс цитувань є найоб'єктивнішим з усіх доступних нам сьогодні показників успішності професійної діяльності науковця, основним бібліометричним показником [18].

Індекс Хірша, або *h*-індекс обчислюється з 2005 р. і визначає ступінь впливовості науковця шляхом підрахунку кількості цитувань його праць. Якщо індекс дорівнює *h*, то це означає, що в науковця *h* із його *Np* статей цитуються як мінімум *h* разів кожна, а решта (*Np* – *h*) статей – менше, ніж *h*. Індекс Хірша був розроблений з метою одержання адекватної оцінки ефективності наукової роботи дослідника та свідчить про вагомості досягнення окремого вченого у певній галузі. Наприклад, середній *h*-індекс американського професора дорівнює приблизно 20 пунктів [9, с. 18]. У рейтингу найбільш цитованих у *Scopus* науковців – працівників українських інституцій лідирують вчені, *h*-індекс яких дорівнює 25 [12]. Загалом для різних галузей досліджень індекс цитувань може суттєво відрізнятись. Так, в галузях, які нестримно розвиваються, – медицина, біологія цей показник буде набагато вищим, а ніж в гуманітарних науках.

Імпакт-фактор, або коефіцієнт впливовості, – числовий показник значущості наукового журналу, який обчислюють з 60-х рр. ХХ ст. Розрахований імпакт-фактор відображає науковий рівень журналу, якість опублікованих статей, окрім цього він слугує орієнтиром для скерування адресної фінансової підтримки перспективним науковцям,

його значення перебуває в полі зору роботодавців. У цілому імпаکت-фактор визначає ступінь частоти (або періодичність), з яким окрему статтю або журнал цитують інші видання протягом певного проміжку часу. Він характеризує престижність журналу для науковців і відіграє важливу роль під час академічної атестації та оцінки претендентів на наукові чи викладацькі посади [18].

Окрім зазначених показників розраховують «персональний» імпакт-фактор як відношення кількості посилок (цитат-індекс) на праці окремого науковця до загальної кількості його публікацій. При цьому середнє значення індекса коливається в межах від 2 до 4, а високе – від 10 до 15. Високий особистий імпакт-фактор навіть при відносно невисокому цитат-індексі вважається достатньо престижним, оскільки характеризує (відображає) незаперечну ефективність практично кожної публікації науковця. Загалом на рейтинг окремого науковця впливають як публікації у «жорстко» реферованих журналах, так і підготовлені ним монографії, наукові огляди, виступи, доповіді, викладацька робота [9, с. 18].

Нещодавно почали використовувати новий показник – *E*-індекс (від прізвища Ейнштейна), який визначає кількість згадувань прізвища того чи іншого вченого в назвах або анотаціях статей. Показник враховує іменні результати у випадку відсутності посилок на саму роботу [там же].

Вчений Хайтун С.Д. у другій половині ХХ ст. відстежував період, за який кількість цитувань зменшується вдвічі. Цей процес одержав назву «час «півжиття» публікацій»; результати досліджень подані у табл. 1.

Таблиця 1

Час «півжиття» публікацій залежно від галузі знань [17, с. 96]

№ з/п	Галузь науки	Час «півжиття», років
1.	Економіка	33,0
2.	Географія	16,0
3.	Геологія	11,8
4.	Ботаніка	10–11,8
5.	Хімія	8,1
6.	Математика	5,42–10,5
7.	Біологія	5
8.	Обчислювальна математика	4,95
9.	Фізика	3,9–4,6
10.	Біомедицина	3

В Україні з 2009 року за ініціативою Національної академії наук України та Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського оприлюднюються рейтинги науковців, наукових установ, ВНЗ, наукових журналів. У цілому започаткована практика наукометричних досліджень проводиться у трьох напрямках. Перший напрямок стосується порядку зберігання електронних копій періодичних друкованих видань на сайті бібліотеки Вернадського, окрім цього розпочато рейтингування періодичних видань за ступенем їх інтегрованості в систему соціальних комунікацій. Другий напрям пов'язаний із розробкою комплексу наукометричних досліджень стосовно представлення української науки в базі даних *Scopus*, публікаційній активності та показників цитувань вітчизняних суб'єктів системи наукових комунікацій. У рамках третього напрямку досліджень був проведений аналіз інформаційних ресурсів реферативної бази даних «Україніка нова» у видовому та тематичному аспектах [15].

Станом на липень 2012 року до бази даних *Scopus* потрапили 104 вищі навчальні заклади України, найвищий індекс Хірша серед яких мають Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка – 55, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна – 45 та Львівський національний університет імені Івана Франка – 36. Серед установ Національної академії наук *h*-індекс становив 64 пункти [10].

Таблиця 2

Рейтинг країн за кількістю цитувань у 2011 році*

№ з/п	Країна	Загальна кількість публікацій	Кількість цитувань	Кількість само-цитувань	Цитувань на одну публікацію	<i>h</i> -індекс
1	США	519 573	625 753	353 259	1,2	1 305
2	Китай	373 756	177 334	103 245	0,47	353
3	Великобританія	145 899	183 651	60 479	1,26	802
4	Німеччина	137 519	169 355	60 341	1,23	704
5	Японія	115 416	94 705	34 116	0,82	602
6	Франція	97 343	110 533	33 442	1,14	646
7	Індія	88 437	46 137	20 121	0,52	281
8	Канада	80 679	97 201	25 652	1,2	621
9	Італія	77 838	86 373	26 546	1,11	550
10	Іспанія	71 155	74 935	24 291	1,05	448
16	Російська Федерація	39 005	17 850	6 336	0,46	308
20	Польща	29 143	19 937	6 303	0,68	281
45	Україна	7 629	4 390	1 302	0,58	132

* Джерело: <http://scimagojr.com/>

За даними іспанського агентства *SCImago* у 2011 році Україна посіла 45 позицію у рейтингу найбільш цитованих країн.

Із появою глобальної мережі Інтернет та електронних баз даних набувають популярності вебметричні методи дослідження, які поряд із наукометричними та бібліометричними використовуються з метою оцінювання результатів наукової діяльності. Перевагою вебметричного наукового дослідження є можливість його застосування для визначення пріоритетних напрямів науково-технологічного розвитку, постійного оновлення електронних баз даних, вільного доступу користувачів наукової інформації до джерел її походження тощо [7, с. 82].

Фахівці Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України на основі критичного аналізу методів оцінювання ефективності роботи наукових установ в Україні та в кількох зарубіжних країнах, сформували новий цільовий підхід щодо формування критеріїв оцінювання наукової діяльності. В оприлюдненому звіті зазначено, що запропоновані ними показники та критерії повинні визначати не тільки досягнутий рівень та масштаби наукової діяльності, а й динаміку розвитку наукового потенціалу установи, умови його нарощування та підвищення рівня релевантності до поставлених завдань [5, с. 7].

Російські колеги-науковці також заявляють про необхідність розробки методичних підходів до оцінки результатів наукової діяльності. Значна частика науковців приділяє чималу увагу методології оцінки ефективності науки. Так, професор О.Є. Варшавський вбачає, що результативність витрат на науку можна оцінити за показником конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку, який характеризує частку експорту високотехнологічної продукції у загальному обсязі продукції обробної промисловості [1, с. 153]. Вчений розмежовує критерії оцінки результатів наукової діяльності для прикладних та фундаментальних досліджень. Для прикладу, основним показником оцінювання результативності прикладної науки та розробок він вважає кількість патентів та заявок, а для переважної більшості напрямків фундаментальної науки – кількість статей і цитувань. Однак, на думку професора, недоліком усіх цих методів є те, що їх не співставляють із затратами на науку.

Нещодавно у Росії створено національну інформаційно-аналітичну систему Російський індекс наукового цитування (РІНЦ), що охоплює понад 2 млн. публікацій із більш як 2000 російських журналів. Дана система створена на базі наукової електронної бібліотеки *elibrary.ru* з метою ефективного забезпечення наукових досліджень довідково-бібліографічною інформацією, оцінювання результативності

наукової діяльності організацій, установ, науковців та визначення рівня цитувань наукових журналів.

Заслуговує на увагу розроблена українським вченим І.В. Отодюком концепція оцінювання результатів наукової діяльності, мета якої – визначення та систематизація інструментарію об'єктивного оцінювання результатів наукової діяльності, узагальнення наукової і практичної цінності виконаних наукових досліджень. Документ є своєрідною підвалиною в питаннях організації та здійснення процедури оцінювання результатів наукової діяльності в Україні. Автор пропонує оцінювати результати наукової діяльності за двома групами критеріїв: до першої відносить критерії (показники) новизни, значення для науки і практики, об'єктивності, доказовості, точності, а до другої – показники теоретико-методологічного, суспільно-практичного та ціннісно-культурного критеріїв. Основними формами визнання наукових результатів розробник вважає публікації наукових статей, видання навчальних посібників, підручників, наукових монографій, наукових доповідей та затвердження підсумкових наукових звітів про результати виконання НДР вченими радами наукових установ [13].

Висновки. Розробка методичних підходів до оцінювання якості наукового дослідження й результативності діяльності наукових працівників залишається однією з основних проблем наукознавства, оскільки, попри численні роботи в галузі наукометрії, сьогодні відсутня універсальна методика, яка б вирішила питання поєднання кількісних та якісних методів аналізу. Перспективи подальших досліджень стосуватимуться напрацювання новітніх методологічних підходів щодо оцінки рейтингів наукових працівників із застосуванням системного аналізу.

1. Варшавский А. Проблемы науки и ее результативность / А. Варшавский // Вопросы экономики. – 2011. – № 1. – С. 9–19.

2. Добров Г.М. Наука о науке: Начала науковедения / Г.М. Добров. – 3-е изд., доп. и перераб. – К.: Наук. думка, 1989. – 304 с.

3. Дробноход М.І. До концепції реформування наукової сфери України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.anvsu.org.ua/index.files/Articles/Drobnokhod1.htm>

4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

5. Звіт про діяльність Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України у 2011 р. – К., 2012. – 137 с.

6. Катеринчук І. Принципи оцінювання результатів науково-технічної діяльності / І. Катеринчук, В. Кулик, В. Кравчук // Вісник ТНТУ. – Т. 65. – С. 154–161.

7. Корецький А.І. Ідеї Г.М. Доброва та сучасні можливості щодо використання обчислювальної техніки для визначення пріоритетних напрямів науково-технологічного розвитку / А.І. Корецький // Наука та наукознавство. – 2011. – № 2. – С. 80–83.

8. Лебеда Т.Б. Використання ідей Г.М. Доброва в сучасних дослідженнях оцінювання ефективності наукової діяльності / Т.Б. Лебеда // Наука та наукознавство. – 2011. – № 2. – С. 75–79.

9. Локтев В.М. Збереження та відновлення нвуки – запорука розвитку України як передової держави / В.М. Локтев // Вісник НАН України. – 2012. – № 1. – С. 9–19.

10. Наука України в дзеркалі наукометричної бази даних *SciVerse Scopus*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.jisi.net.ua/scopus/ratings_nanu/index.html

11. Научно-технический потенциал: структура, динамика, эффективность / [Г.М. Добров, В.Е. Тонкаль, А.А. Савельев, Б.А. Малицкий]. – К.: Наук. думка, 1987. – 347 с.

12. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

13. Отодюк І.В. Оцінка результатів наукової діяльності в Україні: нормативно-правовий аспект / І.В. Отодюк // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – № 3. – С. 38–44.

14. Положення про атестацію наукових працівників: Постанова КМУ від 13 серпня 1999 р. № 1475. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

15. Савенкова Л.В. Роль библиометрических исследований в управлении научной деятельностью вуза. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2010/disk/133.pdf>

16. Система рейтингового оцінювання наукової діяльності // Вісник НАН України. – 2012. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/Chronicle/Publishers/nov/press/Pages/75839100.aspx>

17. Хайтун С.Д. Наукометрия: Состояние и перспективы / С.Д. Хайтун. – М.: Наука, 1983. – 344 с.

18. Шостак А.В. Використання бібліометричних показників для оцінювання рівня наукових досліджень у дослідницькому університеті / А.В. Шостак // Науковий вісник НУБіПУ; редкол.: Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. – К., 2010. – Вип. 155. – Ч. 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/index.html

Ревак І.А. Методические подходы к оценке научной деятельности в Украине.

Проанализирован ряд методических подходов к оценке результатов научной деятельности как отдельного ученого, так и научного учреждения (вуза), рассмотрены возможности их использования в Украине.

Ключевые слова: *методические подходы, наукометрические методы, библиометрические методы, вебметрические методы, индекс цитирования, h-индекс, импакт-фактор.*

Revak I.O. Methodological Approaches to the Evaluation of Scientific Activity in Ukraine

The succession of methodological approaches concerning the evaluation of the results of the scientific activity of a particular scientist as well as the Scientific Institution in general was analyzed. Various possibilities of the implementation of the suggested methodological approaches in Ukraine were observed.

Key words: *methodological approaches, scientifically measurable methods, bibliometric methods, webometric methods, quote index, h-index, impact-factor.*

Стаття надійшла 3 грудня 2012 р.

УДК 336.14.352

Р.С. Сорока

**АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСУВАННЯ
ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ**

Виявлено бюджетні пріоритети у фінансуванні видатків місцевих бюджетів, які відображають рівень виділених фінансових ресурсів на виконання основних функцій держави. Визначено проблеми у фінансуванні видатків місцевих бюджетів та запропоновано напрями вдосконалення кошторисного фінансування бюджетних установ.

Ключові слова: *місцеві бюджети, фінансування видатків, бюджетні пріоритети, динаміка видатків, напрями вдосконалення.*

Постановка проблеми. Важливу роль для становлення самостійних місцевих бюджетів відіграє порядок здійснення видатків та їх склад. Використання бюджетних коштів пов'язане з виконанням державою та органами місцевого самоврядування покладених на них завдань.

В той же час, видатки місцевих бюджетів безпосередньо пов'язані з інтересами широких верств населення й суттєво впливають на соціальні процеси в державі та насамперед на рівень добробуту населення, освіченості, забезпеченості медичними послугами, а також послугами у галузі культури, спорту, соціального захисту.

Видатки дають змогу розкрити та дослідити економічну сутність місцевих бюджетів. Крім того на видатковій частині цих бюджетів найбільше позначаються наслідки економічних і соціальних змін, які відбуваються у державі. Все це і обумовлює актуальність теми дослідження.

Стан дослідження. Проблеми формування самостійних місцевих бюджетів викликають значний науковий інтерес. Різнобічні теоре-